

FORSKERES INFORMATIONSADFÆRD – ET KVALITATIVT STUDIE:

Med inspiration fra de allestedsnærværende ideer omkring brugerreven innovation og især designantropologiens etnografiske metoder udførte Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek, Det Kongelige Bibliotek, en større kvalitativ undersøgelse af forskerbrugergruppens informationsadfærd. Denne artikel beretter om tankerne bag undersøgelsen, nogle udvalgte resultater samt de metodiske erfaringer.

AF MADSKORSGAARD, MAILMADSKORSGAARD@GMAIL.COM.
KONSULENT, CAND. PSYCH.

Behovet for brugerkontakt

I en tid hvor den teknologiske udvikling accelererer, og forskningsverdenens arbejdspraksisser dermed konstant ændrer sig, synes det vigtigere end nogensinde for forskningsbibliotekerne at holde sig ajour med sine brugere for at sikre sig, at de services og supportfunktioner, der udvikles og udbydes, er rodfæstede i aktuelle og reelle behov hos det lokale forsknings-community. Derfor udførte Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek i 2014 en større kvalitativ interviewundersøgelse af forskerbrugergruppens informationsadfærd, som undertegnede skribent stod i spidsen for. Formålet var primært at komme frem til nogle generelle forståelser af brugergruppen ud fra forskernes egne subjektive oplevelser af deres aktuelle behov og udfordringer. Samtidigt sigtede undersøgelsen også efter at høste de enkeltstående ”gode ideer”, som den enkelte forsker måtte sidde inde med, da man aldrig ved hvor det lille input, der fører til udviklingen af den næste succesfulde service, dukker op. Undersøgelsen inkluderede 30 respondenter – 15 ph.d.-studerende og 15 forskere fordelt på fakultetets 5 institutter - og udmundede i en rapport indeholdende en større mængde viden til (videre)udvikling af bibliotekets forskerservice på et oplyst grundlag.

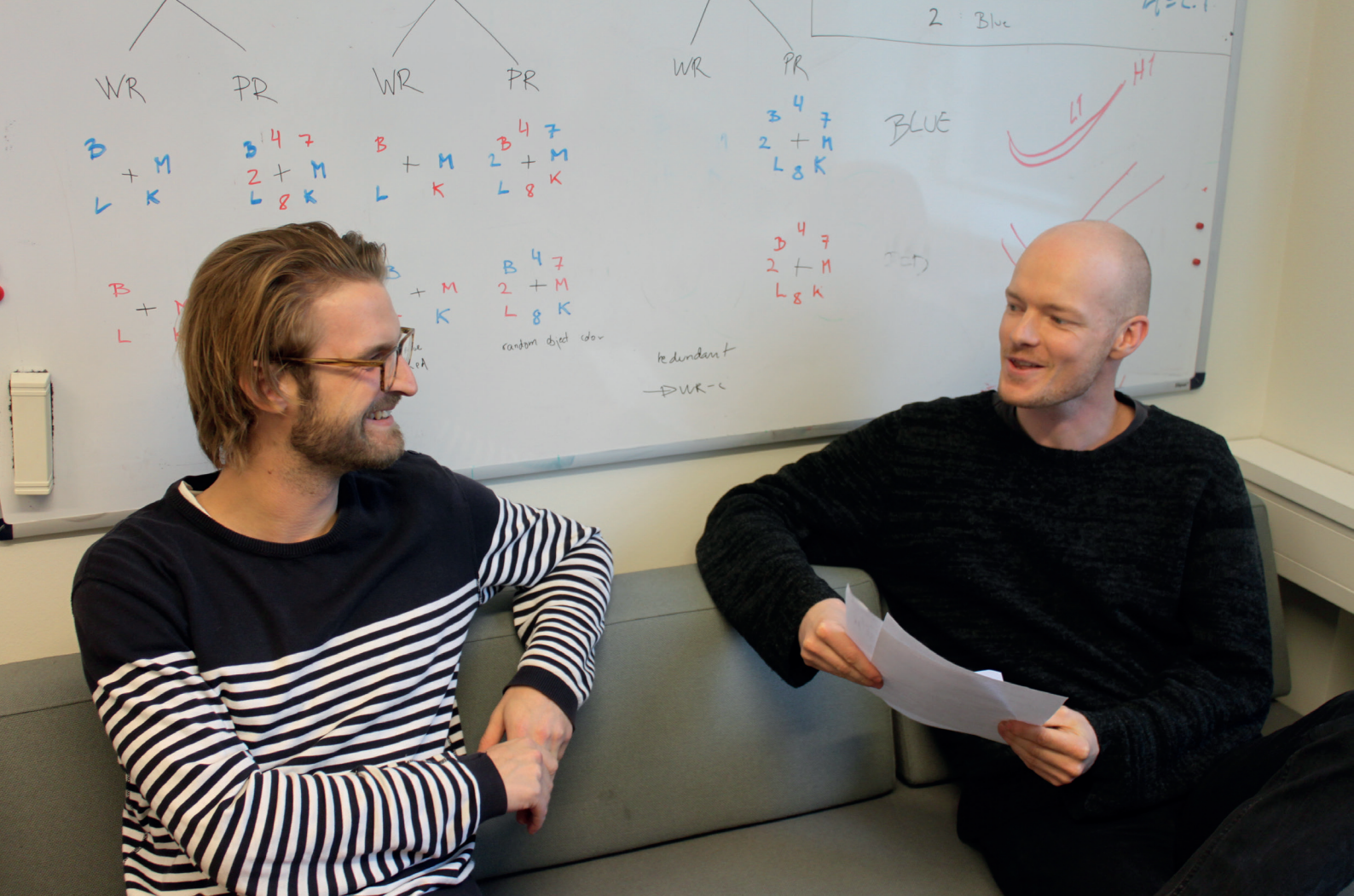
Udvalgte resultater:

Undersøgelsens resultater afspejler formentligt både nogle lokale tendenser på fakultet og nogle mere generelle tendenser i forskningsverdenen. Overordnet set var langt størstedelen af respondenterne meget tilfredse med bibliotekets service ligesom der generelt var stor tilfredshed med udbuddet af tilgængeligt

materiale. En væsentlig del af respondenterne beskrev, at de opfattede biblioteket som en afgørende forudsætning for, at de overhovedet kunne udføre deres arbejde, selvom de færreste forskere reelt anvendte bibliotekets fysiske lokationer. Respondenterne vægtede især bibliotekets kerneydelse – tilgængeliggørelsen af akademisk information – som det absolut mest betydningsfulde ved biblioteket. Undersøgelsen afspejlede også, at forskningsverdenens litteraturforbrug trods digitaliseringen stadigvæk fremstår mangfoldigt, og at brugergruppen spænder over forskere, som næsten udelukkende anvender fysiske bøger til forskning, som arbejder 100 % digitalt. Den digitale tidsskriftartikel fremstod dog som den væsentligste informationsressource overordnet set.

Informationsværktøjer og strategier

I forhold til forskernes digitale informationsadfærd var det desuden bemærkelsesværdigt, at 24 ud af de 30 adspurgte respondenter anvendte Google Scholar som et primært eller det primære søgeværktøj. De mere traditionelle ”fagfaglige” databaser anvendtes supplerende, men i mindre grad end man kunne forvente fra et biblioteksperspektiv. Desuden brugte mange i høj grad deres sociale netværk som informationskilde. Det var også et interessant fund, at kun 12 ud af de 30 respondenter anvendte referencehåndteringssoftware som en integreret del af deres arbejde. Her kunne der være en væsentlig opgave for forskningsbibliotekerne, da brugen af sådanne værktøjer formentligt ofte kan effektivisere forskningsarbejdet og frigøre reel forskningstid. En anden betragtning, som måske fremstår lidt overraskende set fra et biblioteksperspektiv, er, at blot

Mads Korsgaard (th.) i snak med en forsker ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultet.

7 ud af de 30 respondenter berettede at udføre større systematiske litteratursøgninger i klassisk forstand. 20 ud af de 30 respondenter beskrev derimod, at de primært anvendte kædesøgning som mere eller mindre eksplicit strategi (dvs. søgning ud fra en kildes referenceliste samt citationssøgninger i databaser som Google Scholar). At denne søgemetode synes at være den gængse er interessant, da dette kan danne grundlag for en systematisk bias i forskningsverdenen som helhed, forstået på den måde at der i teorien kan opstå en form for "social selektion" af viden, hvor forskere primært finder og citerer viden, hvis andre i forvejen har citeret den, hvilket potentielt kan føre til, at vigtig viden bliver overset. Biblioteksverdenen kan med rod i deres informationsvidenskabelige faglighed derfor måske i endnu højere grad formidle og implementere mere systematiske informationskompetencer i universitetsverdenen.

Det kvalitative rums kvaliteter:

Undersøgelsen afspejler dermed nogle potentialer for, at forskningsbibliotekerne i den stadigt digitaliserede kontekst stadigvæk kan spille en væsentlig rolle

i forhold til at kvalificere forskningsverdenens arbejde. Projektet affødte ligeledes gode erfaringer med den kvalitative metode som et funktionelt værktøj til at komme tættere på brugeren, selvom denne fremgangsmåde selvsagt er væsentligt mere ressourcekrævende end for eksempel en spørgeskemaundersøgelse. Den kvalitative metode kan således konstruere et unikt "rum", hvor i dette tilfælde informationsspecialisten og forskeren kan mødes og udveksle synspunkter og visioner. Udover at være brugbare informationskilder medfører de kvalitative rum i disse tilfælde en styrket synliggørelse af biblioteket, hvor services og tilbud kan "markedsføres" på en uformel måde – også efter diktafonen er slukket. Da mange forskere, som nævnt ovenfor, sjældent anvender de fysiske bibliotekslokaler, kan sådanne møder ligeledes udgøre et grundlag for etablering af personlige forbindelser, som ikke var til stede i forvejen, hvilket kan styrke de bånd mellem forskere og forskningsbibliotekarere, som fremstår så essentielle for at disse to faggrupper kan kvalificere hinandens arbejde. 🍷